

Afb. 69. De tweede watermolen daterend uit 1612.

Foto beschikbaar gesteld door mevr. Bosman.

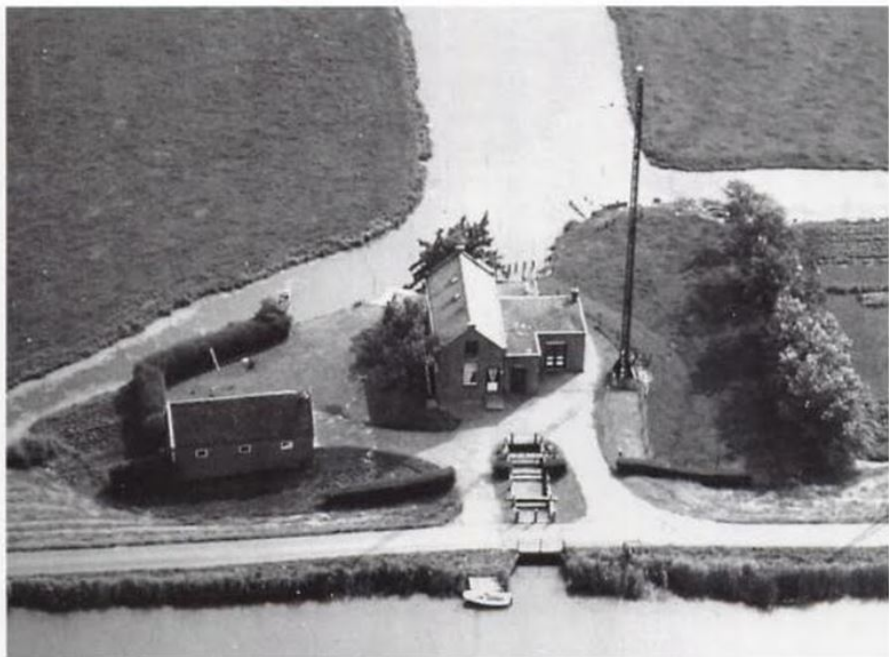
Bas bleef watermolenaar tot 1905, hij schreef toen aan het heemraadschap: om reden andere bezigheden kan ik de molen niet meer waarnemen.²⁶ Zijn opvolger werd A. van der Velde. Per jaar kreeg Van der Velde f150,-. Verder genoot hij natuurlijk vrije bewoning en werd aan hem een consent tot het visschen in Mijzen, echter zonder treknet verleend. Het was hem nadrukkelijk verboden eenden te houden.²⁷ In de archieven van het heemraadschap Mijzen is geen vermelding van een benoeming van een watermolenaar na 1905 te vinden. Dit zou betekenen dat Van der Velde de laatste watermolenaar van de Mijzen geweest is. Vermeld

staat nog wel dat Jb. Bas de molenaar in 1919, tegen een vergoeding van f23,80, bijstond wegens ongesteldheid van den molenaar.²⁸ Vanaf 1920 kende de Mijzen geen in functie zijnde watermolenaar meer.

Het stoomgemaal en de tweede watermolen werden in 1920 vervangen door een elektrisch gemaal, met een capaciteit van 70 m³ per minuut, dat werd gebouwd op de plaats van de watermolen uit 1612. Het elektrische gemaal kostte iets meer dan f34.000,- en het ingenieursbureau W.C. en K. de Wit vervulde een belangrijke adviserende rol.²⁹ Het nieuwe gemaal werd in maart 1920 in gebruik gesteld. Tegenover deze uitgaven stonden ook inkomsten, want het oude stoomgemaal was niet meer nodig. De stoommachine werd in 1920 verkocht voor f2800,- en de losse goederen voor f57,-, aan resp. G. Rijdsdijk en J. de Groot.³⁰ De opstallen en de erven brachten f4635,- op. De oude watermolen leverde een bedrag van f2350,- op.³¹ Het gebouw waar het elektrische gemaal oorspronkelijk in stond is nu in gebruik als woonhuis, ernaast staat het elektrische gemaal uit 1983. Dit gemaal heeft een capaciteit van 60 m³ per minuut.

De namen Van der Meulen en Kenter zijn onverbrekelijk verbonden met de gemalen. L.G. van der Meulen was de eerste en enige machinist van het stoomgemaal. Per 1 september 1879 werd hij benoemd met een 'tractement' van f275,- per jaar, plus vrije woning en het recht van gebruik van de tuin en de kolkdijk ten zuidwesten van het gemaal.³² Bij de overgang naar het elektrische gemaal bleef hij nog een paar jaar in dienst, tot hij werd opgevolgd door Kenter, waarover straks meer. In zijn ontslagbrief uit 1927, op bijna 78-jarige leeftijd, schreef hij dat hij de 50 jaar graag had volgemaakt maar voor mijne vrouw is het leven niet veel meer daar. Om rede ze nergens meer kan komen en gaarne naar mijne dochter wil, kon ik nu er een huisje te koop was haast naast haar, deze gelegenheid niet voorbij laten gaan.³³

Machinist Van der Meulen werd op 1 oktober 1927 opgevolgd door J. Kenter, die behalve als ma-

Afb. 70. Seinpaal met het voormalige elektrische gemaal.
 Links van de seinpaal het oorspronkelijke elektrische gemaal.
 Links van het woonhuis (Mijzerdijk 21) staat nu het nieuwe elektrische gemaal uit 1983.
 Foto beschikbaar gesteld door de heer H. Kenter.

chinist zijn boterham verdiende op het land gelegen in de eerder beschreven Braak. Na 35 dienstjaren droeg hij het machinistenambt in 1963 over aan zijn zoon H. Kenter.³⁴ Deze werkte als machinist tot 1983. Het gemaal werd toen vervangen door een nieuw elektrisch gemaal dat centraal bestuurd wordt. Bij het elektrische gemaal kwam in 1920 een seinpaal van 24 meter hoog voor het geven van het stopsein. De paal werd in 1968 afgebroken na nog een keer vernieuwd te zijn.

HET BESTUUR VAN HET HEEMRAADSCHAP MIJZEN

Zoals al is beschreven, ontstond het heemraadschap Mijzen na de vaststelling door Gedeputeerde Staten van het bijzondere reglement. Als oprichtingsdatum kan 27 juli 1870 gezien worden, toen de gezamenlijke leden van de drie districten bijeen kwa-

men en een dijkgraaf en vier heemraden kozen.

De eerste dijkgraaf werd W. de Geus, gekozen met vijf van de negen stemmen.³⁵ Op de vergadering van hoofdingelanden van 2 september 1870 werd E. Voerman met grote meerderheid, namelijk zeven van de negen stemmen, gekozen tot secretaris-penningmeester.³⁶ Hij werd als secretaris opgevolgd door C. Wijdenes Spaans Jr., zoals vermeld de latere dijkgraaf van het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier, die net als Voerman een heel belangrijke rol vervulde binnen de Mijzen. Na de overstroming kwam onder grote druk van Gedeputeerde Staten een echt gemeenschappelijk onderhoud van de dijk tot stand, maar pas in 1973 kwam er een einde aan de bepaling dat er uit ieder van de drie delen drie hoofdingelanden moesten komen. Ter vergelijking: het aantal stemgerechtigden was aan het begin van de twintigste eeuw in Oostmijzen ongeveer 15, in het Schermerhornerdeel ongeveer 30 en in het Ursemmerdeel ongeveer 25. Daar zaten